ภาษาเขียนและตัวอักษร

นำเสนอเมื่อ : 3 ม.ค. 2551

ภาษาเขียนและตัวอักษร โดย นางวิไลวรรณ ขนิษฐานันท์

นักภาษาประมาณว่าในโลกเรามีภาษาที่ใช้พูดกันอยู่ราวๆ ๓,๐๐๐ ภาษา แต่ภาษาที่มีตัวอักษรมีอยู่ไม่ถึง ๕% การประดิษฐ์ภาษาเขียนขึ้นในสังคมใดๆ ก็ตาม นับเป็นความก้าวหน้าทางเทคโนโลยีที่ยิ่งใหญ่ของสังคมนั้นๆ เพราะภาษาเขียนทำให้สังคมพัฒนาและก้าวหน้าไปอย่างรวดเร็ว และเปลี่ยนแปลงวิถีชีวิตของคนในสังคมไปจากเดิมมาก ในสังคมที่ไม่มีภาษาเขียน การดำเนินชีวิตมักเป็นไปตามกรอบประเพณีที่ลือบทอดมาอย่างเคร่งครัด การเรียนการสอนใดๆ ยอมอาศัยการฟัง การฝึกปฏิบัติเป็นหลักสำคัญ การทองจำการทำซ้ำแล้วอีกเป็นสิ่งจำเป็น สิ่งที่ได้เรียนรู้จากการทองจำนับเป็นสิ่งที่มีค่า เป็นสิ่งศักดิ์สิทธิ์ควรแก่การเก็บรักษาไม่พึงทำให้เปลี่ยนแปลงไป นอกจากนี้ในการเรียนการพูดใดๆ จะต้องมี ๒ ฝ่ายเสมอ เนื่องจากความจำของมนุษย์มีขอบเขตจำกัดการจำจึงทำได้อย่างมีขอบเขตที่จำกัดเช่นกัน

ตัวอักษรทำให้ขอจำกัดนี้หมดไป มนุษย์สามารถบันทึกเรื่องราวใช้หูฟังมาเป็นการใช้เครื่องมือเขียนและใช้สายตาอ่าน การเขียนทำให้เกิดสภาพการใช้ภาษาเพียงคนเดียวหรือฝ่ายเดียวได้ คือ อ่านและเขียนคนเดียวได้ ภาษาเขียนทำให้เกิดการเรียนการสอนที่กว้างไกล ผู้เรียนไม่ต้องเห็นหน้าผู้สอนก็ได้ เพราะเหตุนี้การเผยแพร่ศาสนา การศึกษาในโรงเรียน วิทยาศาสตร์ และเทคโนโลยีต่างๆ จึงเกิดขึ้นได้ แต่ไม่ว่าการเขียนจะทำให้เกิดความก้าวหน้าเท่าใดก็ตาม ภาษาเขียนก็ยังต้องผูกพันกับภาษาพูด สังคมมนุษย์ทุกสังคมมีภาษาพูดแต่ตัว อักษรมีในบางสังคมเท่านั้น และไม่มีสังคมใดที่มี แต่ภาษาเขียนและตัวอักษรโดยไม่มีภาษาพูด

การเรียนการสอนผ่านทางสื่อสารมวลชน

ในระยะแรกเริ่ม มนุษย์ใช้ภาพเป็นสื่อแทนความหมายและความคิด

ตัวอักษรในสมัยปัจจุบัน

[ดูภาพทั้งหมดในเรื่องนี้]

ตัวอักษรที่มนุษย์ประดิษฐ์ขึ้นมีหลายรูปแบบแบบแรกเริ่มเป็นภาษาเขียนที่ใช้แทนความหมายสัญลักษณ์หนึ่งใช้แทนความคิดหรือความหมายหนึ่ง เช่น ดวงอาทิตย์ หมายถึงวัน แต่รูปแบบภาพธรรมดา ที่ไม่ได้ใช้แทนความหมายอื่นไม่นับเป็นตัวอักษร ตัวอักษรจีนซึ่งมีใช้นานหลายพันปีเป็นภาษาเขียนที่ใช้แทนคำหรือความคิด ดังนั้นคนจีนที่พูดกันคนละภาษา เช่น จีนกลางกับจีนแต้จิ๋ว ซึ่งต่างกันมาก และไม่สามารถพูดกันได้รู้เรื่อง สามารถอ่านภาษาเดียวกันได้เพราะเป็นภาษาที่แทนคำหรือความคิด ตัวอักษรหนึ่งอาจใช้แทนความคิดว่า เช่น คน หรือ น้ำ ได้โดยไม่เกี่ยวกับเสียงในภาษาเลย ผู้ที่ออกเสียงคำต่างกันจึงอ่านภาษาเดียวกันได้แต่คำในภาษาหนึ่งๆ มีจำนวนมากมาย การเขียนแบบนี้จึงต้องมีตัวเขียนจำนวนมหาศาลด้วยการเขียนอีกแบบหนึ่งเป็นตัวเขียนแทนพยางค์ เช่น ภาษาญี่ปุ่น ตัวเขียนแบบนี้หนึ่งตัวแทนพยางค์หนึ่งพยางค์ จำนวนตัวเขียนในภาษานอยลงกว่าแบบแทนคำ แต่ก็ยังมีจำนวนมากอยู่

ตัวอักษรแบบที่พัฒนามากที่สุดเป็นตัวอักษรแทนเสียงที่ใช้อยู่ในภาษา แต่ละภาษาใช้เสียงจำนวนจำกัดในขณะที่คำในแต่ละภาษามีคำเป็นจำนวนพันจำนวนหมื่น ไม่มีภาษาใดที่ใช้เสียงถึง ๑๐๐ เสียง ภาษาเขียนแบบนี้จึงมีตัวหนังสือน้อยกว่าภาษาเขียน ๒ แบบแรกมาก การเขียนแบบตัวอักษรนี้เกี่ยวข้องกับเสียงในภาษาโดยเฉพาะจึงเป็นเรื่องเฉพาะของภาษาใดภาษาหนึ่ง การเขียนแบบตัวอักษรที่ประดิษฐ์ในยุคแรกๆ ไม่มีตัวอักษรแทนเสียงสระ เช่น ภาษาฮีบรู ภาษาอารบิค การเขียนในสมัยต่อมาได้พัฒนาให้มีทั้งอักษรแทนเสียงพยัญชนะและสระ และการเขียนของไทยนับว่าพัฒนาไปไกลมาก คือนอกจากมีตัวเขียนแทนเสียงพยัญชนะและสระแล้ว ยังมีตัวเขียนกำกับเสียงวรรณยุกต์อีกด้วย นับว่าเป็นตัวเขียนที่เป็นตัวอักษรแทนเสียงในภาษาได้ใกล้เคียงที่สุด

ภาษาเขียนต่างจากภาษาพูดตรงที่เมื่อเขียนขึ้นมาแล้วมักคงรูปอยู่แบบเดิม ผู้ใช้มักไม่เปลี่ยนแปลงภาษาเขียนและในหลายสังคมถือว่าภาษาเขียนเป็นศักดิ์สิทธิ์และเป็นมรดกจากสังคมโบราณ ซึ่งพึงอนุรักษ์ไว้ ส่วนภาษาพูดนั้นเป็นสิ่งที่ติดอยู่กับตัวผู้ใช้ภาษาจึงเปลี่ยนแปลงไปตามสภาพแวดล้อมและสภาพการใช้ภาษาตลอดเวลาเพราะเหตุนี้ในปัจจุบันภาษาเขียนของหลายภาษาจึงต่างจากภาษาพูด โดยเฉพาะภาษาที่ประดิษฐ์ตัวอักษรขึ้นใช้มานานแล้ว เสียงในภาษาพูดปัจจุบันอาจเปลี่ยนไปหรือต่างไปจากเสียงเดิม ตัวอักษรซึ่งประดิษฐ์มานานแล้วจึงยังแทนเสียงในภาษาเดิมอยู่และไม่ใช่ตัวแทนเสียงของภาษาในปัจจุบันอย่างสมบูรณ์

ในสังคมโบราณของโลก การเขียนการบันทึกทั้งหมดเกิดจากสังคมที่เป็นเมืองแล้ว ซึ่งหมายถึงว่าเป็นสังคมที่มีคนมากและเป็นคนที่มีการประกอบอาชีพต่างกัน ไม่เหมือนสังคมหมู่บ้านที่ส่วนใหญ่คนมักมีอาชีพเดียวกัน และคนในเมืองมีกิจกรรมที่ต้องทำร่วมกับผู้อื่นหลากหลายมากกว่า มีการซื้อขาย การแลกเปลี่ยน ฯลฯ รวมความแล้วก็คือ กิจกรรมต่างๆ ของคนในสังคมเมือง เป็นแรงผลักดันสำคัญที่ทำให้เกิดการเขียน การบันทึกขึ้น ภาษาเขียนสุเมเรียนซึ่งเป็นภาษาเขียนที่เก่าแก่ที่สุดในโลกมีอายุประมาณ ๕,๐๐๐ ปี มีบันทึกรายชื่อสิ่งของและรายชื่อคนมากมาย ศาสนาก็เป็นแรงผลักดันที่สำคัญอีกอย่างหนึ่งที่ทำให้เกิดการเขียนขึ้น วัดหรือโบสถ์ในสังคมโบราณหลายแห่งในโลก มักมีบัญชีรายชื่อคนและสิ่งของที่ผู้คนนำมาบริจาคให้

บรรณานุกรม

- นางวิไลวรรณ ขนิษฐานันท์